

Fertőhomok tájváltozásának vizsgálata történeti térképek alapján

Nagy Andrea

Z7QFY7

ÖSSZEFOGLALÁS

Szakedolgozatomban lakóhelyem, Fertőhomok és környékének tájtörténeti vizsgálatát végeztem a fellelhető szakirodalom – különösen történeti térképek, - valamint személyes kutatásaim alapján. A térképeken megvizsgáltam az időről időre történő változásokat, mely nem csak a vizsgált természeti területre, hanem a település életére is folyamatosan hatott és hat ma is.

Ez a vizsgálat azért időszerű, mivel településünk Európa legnyugatabbra fekvő sztyepptava és szikterületének szerves része, mely sok vonuló madárfajnak ad pihenő-, fészkelő helyet. Ennek következtében a település területének egy része egyszerre Nemzeti Park, Világörökség, Natura 2000 terület, Ramsari élőhely része.

A klímaváltozás és a vízháztartási, vízutánpótlási bizonytalanság miatt veszélyben van a jelenlegi kényes egyensúly, mivel a Fertő-tó sekély, feltöltődésre hajlamos rendszere különösen érzékeny a környezeti változásokra. Ezek a változások akár olyan módon is megjelenhetnek, hogy a társadalom azon résztvevői mely a gazdálkodással foglalkoztak (mezőgazdálkodás, állattartás) elidősödnek, kihalnak, így az ezáltal megváltozó művelési módok értelemszerűen hatnak a tájra is. A ma élő generációk (X, Y, Z és alfa) a mezőgazdálkodással és állattartással szinte teljesen felhagynak.

Dolgozatom célja az volt, hogy megvizsgáljam lakóhelyem Fertőhomok tájhasználati és tájtörténeti változásait. A vizsgálódás alapján milyen természetes vagy mesterséges tényezők veszélyeztetik a területet. Valamint milyen módon védhetjük meg a Fertő-táj értékeit és ezt milyen módon tudjuk átadni az utókornak. Céлом volt a történeti térképek és a helyi tudás által megértsem a változások ok-okozati összefüggését.

A kutatásom során a szakdolgozatom bevezetőjében leírt módszereket alkalmaztam. Az alábbiakat állapítottam meg:

A település és a Fertő tó kapcsolata az idő előrehaladtával megváltozott. A tó természetes feltöltődés folyamata miatt a településen a megélhetési tevékenységek változtak. Míg a 13-14. században többnyire halászattal, nádgazdálkodással foglalkoztak a lakosok, addig a későbbi századokra a tó visszahúzódása és az árvíz kezelés következtében már a mezőgazdaság, állattartás vált jellemző gazdálkodási formává.

Saját életemben némileg magam is tapasztaltam, valamint az idősebb, falubeli lakosok elbeszélése alapján meggyőződtem arról, hogy a hagyományos, extenzív gazdálkodási forma jelentős változás alatt áll, mivel napjainkban már csak nagyon kevesen, falunkban már csak három család foglalkozik mezőgazdálkodással, mind e mellett a 90-es években még általam is megfigyelt hagyományos legeltetési állattartás a faluban teljesen megszűnt. (Ezt napjainkban csupán a Fertő-Hanság Nemzeti Park próbálja Fertőújlak térségében szürkemarha, bivaly és juhtartással újraéleszteni.)

Az elkészített SWOT analízis segítségével az érzékeny területeket feltártam, beleértve, hogy milyen erősségekkel és gyengeségekkel rendelkezik a terület. Vázoltam a veszélyeket és a lehetséges megoldásokat is.

A terület vizsgálata megerősítette azt a feltevésemet, hogy mára már létfontosságú a természetes környezetünkre odafigyelni, mivel az egy érzékeny rendszer része. Ahhoz, hogy átfogó képet kapjunk, több különböző módszert szükséges alkalmazni, mivel sok tudományos terület érintett a vizsgált témában. A vizsgált település és környezete egy érzékeny páratlan terület része, melyet körültekintően szabad óvni, kezelni, fenntartani, bemutatni. A vizsgált terület nem csak természetes részén, hanem a mesterséges épített környezetben is fontos a megfontoltság.

A dolgozatomban elért eredmények segítséget nyújthatnak a tájhasználati tevékenységek prioritásainak megválasztásában.

Végül megállapítottam, hogy napjainkban sajnos a Fertő-tájban bekövetkezett negatív változások már nem visszafordíthatók. Arra van csupán ráhatásunk, hogy tudatos terület felhasználás, gazdálkodás elvét, módszertanát átadjuk a helyi közösségnek, érzékenyítve őket a természetes környezetünk megóvására.